

Sygn. akt V ACa 236/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Marzena Miąskiewicz

Sędziowie: SA Aleksandra Kempczyńska (spr.)

SA Marcin Strobel

Protokolant: sekr. sądowy Dorota Jędrak

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko T. K. (1)

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 26 stycznia 2016 r., sygn. akt I C 504/15

oddala apelację.

Aleksandra Kempczyńska Marzena Miąskiewicz Marcin Strobel

Sygn. akt V ACa 236/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 maja 2015 roku J. S. wniósł o nakazanie pozwanej T. K. (1) usunięcia skutków naruszenia jego dóbr osobistych poprzez usunięcie zdjęć z wizerunkami rodziny powoda z wystroju lokalu gastronomicznego (...) w W. przy ul. (...) - co najmniej 7 sztuk - i powstrzymanie się od tego naruszenia w przyszłości. Nadto powód domagał się zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kwoty 2.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych oraz zasądzenie od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, że naruszenie przez pozwaną dóbr osobistych polega na umieszczeniu przez T. K. (2) pamiątkowych wizerunków członków jego rodziny w lokalu (...) w W. przy ul. (...) jako wystroju pizzerii, którą w ramach swojej działalności pozwana prowadzi. Powód wskazał, że przedmiotowe zdjęcia zostały uprzednio udostępnione synowi pozwanej, M. K.. Powód podniósł, że nigdy nie wyraził zgody na wykorzystywanie wizerunków członków swojej rodziny w celach komercyjnych, a w szczególności jako wystroju pizzerii, stanowiącej własność pozwanej.

Pozwana T. K. (1) w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powoda kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazała, że powód sam udostępnił wizerunki swoich przodków synowi pozwanej. Pozwana

zaprzeczyła jakoby powód wielokrotnie wzywał ją do niezwłocznego usunięcia kopii zdjęć. Wskazała, że kopie zdjęć zostały usunięte kiedy tylko pozwana została do tego wezwana przez powoda.

Pismem procesowym z dnia 23 listopada 2015 roku powód sprecyzował, że domaga się od pozwanej usunięcia i powstrzymywania się od naruszenia w przyszłości siedmiu zdjęć, dokładnie opisując każde z nich.

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne i ich ocena prawna:

J. S. pozostawał w koleżeńskich stosunkach z synem T. M. K.. Kilka lat temu J. S. poprosił M. K., aby ten zeskanował stare zdjęcia, przedstawiające członków rodziny powoda. Fotografie te miały dla niego istotne znaczenie, stanowiły bowiem pamiątkę, której utrwalenie na nośniku komputerowym, należącym do kolegi, miało zabezpieczyć przed ewentualnym zniszczeniem. Po zakończeniu skanowania M. K. zwrócił J. S. oryginały zdjęć i zapytał go, czy może wykorzystać ich kopie celem urządzenia aranżacji wnętrza swojego lokalu gastronomicznego, na co J. S. wyraził zgodę. Przedmiotowe zdjęcia zostały następnie również wykorzystane przez syna pozwanej do wystroju wnętrza nowo otwartego w 2008 r. lokalu (...) przy ul. (...) w W. (pizzerii). W 2011 r. T. K. (1) rozpoczęła wspólnie z synem prowadzenie powyższej działalności gospodarczej. Wówczas w lokalu jako wystrój wnętrza znajdowały się stare zdjęcia, które synowi pozwanej przekazali różni znajomi, w tym J. S.. W tym okresie – wskutek nieporozumień na tle finansowym – J. S. zakończył znajomość z M. K..

W 2013 r. J. S. udał się do lokalu (...). Celem jego wizyty była rozmowa z T. K. (1) na temat rozliczenia zobowiązań, jakie posiadał względem niego M. K.. W trakcie wizyty powód zauważył, że na ścianach pomieszczenia powieszono m.in. kserokopie zdjęć członków jego rodziny, które kilka lat wcześniej zostały zeskanowane przez M. K.. J. S. wówczas zażądał od pozwanej natychmiastowego usunięcia fotografii, nie wskazując jednak, które z nich powinny zostać zdjęte. Podczas tego spotkania strony nie doszły do porozumienia.

J. S. wysłał w 2013 r. listy do T. K. (1), których ta nie odbierała uznając, że dotyczą one osobistych spraw syna. W jednym z listów J. S. odnosił się przede wszystkim do braku uczciwości M. K. i rozliczeń z nim. W korespondencji z 6 czerwca 2013 r. w sposób lakoniczny (w ostatnim akapicie) zażądał usunięcia z lokalu zdjęć przedstawiających członków jego rodziny, nie wskazując ani liczby tych zdjęć, ani nie wskazując, o które konkretnie zdjęcia chodzi.

W piśmie z dnia 5 lipca 2013 r. ponowił swoje wezwanie wskazując, że dotyczy ono „co najmniej 10 sztuk zdjęć” i wyznaczył T. K. (1) termin 14 dni na wykonanie tego zobowiązania. T. K. (1) nie zapoznała się jednak z tą korespondencją, odesłała ją do powoda prosząc, aby zaprzestał kierować do niej jakiegokolwiek pisma. Po upływie wyznaczonego terminu J. S. udał się do lokalu (...), aby sprawdzić, czy nadal znajdują się w nim kserokopie zdjęć. Wobec stwierdzenia, iż T. K. (1) nie spełniła wymaganego świadczenia J. S. wykonał zdjęcia poszczególnych fotografii i zgłosił sprawę dzielnicowemu.

W dniu 10 lutego 2014 r. J. S. złożył do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie wniosek o zawiązanie T. K. (1) do próby ugodowej w sprawie naruszenia jego dóbr osobistych, domagając się zakazania naruszania i zwrotu pamiątek rodzinnych. We wniosku wskazał, że T. K. (1) bezprawnie umieściła w swoim lokalu „co najmniej 10 sztuk” pamiątkowych wizerunków członków jego rodziny, w żaden jednak sposób nie opisał tych zdjęć, nawet nie dołączył do wniosku kopii wykonanych przez siebie zdjęć. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt I Co 454/14. Podczas pierwszego posiedzenia pojednawczego w dniu 10 czerwca 2014 r. T. K. (1) oświadczyła, iż wyraża wolę usunięcia zdjęć, o ile przeciwnik wskaże konkretne fotografie, których dotyczy jego żądanie, podniosła, że nie chce usuwać zdjęć, które nie są własnością J. S.. Dopiero na terminie posiedzenia J. S. okazał wydruki siedmiu zdjęć (jeden z nich był nieczytelny), których usunięcia domagał się. J. S. na polecenie Sądu złożył w z dniem 24 czerwca 2014 r. wydruki siedmiu zdjęć wraz z odpisem dla T. K. (1). Po otrzymaniu kopii zdjęć T. K. (1) usunęła z wnętrza lokalu sześć zdjęć, wskazanych przez J. S.. Na rozprawie w dniu 1 sierpnia 2014 r. J. S. zażądał ponadto, aby T. K. (1)

zapłaciła mu 1.000 zł w ramach ugody. T. K. (1) poinformowała o usunięciu 6 spośród 7 zdjęć. Do ugody nie doszło, T. K. (1) nie zgodziła się na zapłatę na rzecz J. S. jakiegokolwiek kwoty.

T. K. (1) niezwłocznie po sprawie I Co 454/14 usunęła również wszystkie inne zdjęcia wiszące w lokalu. Aktualnie w lokalu (...) nie wiszą żadne zdjęcia, które przedstawiałyby wizerunki członków rodziny powoda. T. K. (1) - chcąc zmienić aranżację wnętrza - zdjęła wszystkie fotografie, które dotychczas znajdowały się na ścianach pomieszczenia gastronomicznego.

J. S. sprawdzał czy i jakie zdjęcia wiszą w lokalu pozwanej jedynie przed złożeniem wniosku o zawiązanie do próby ugodowej. Po zakończeniu sprawy ugodowej J. S. nie był w lokalu (...), nie sprawdzał czy i jakie zdjęcia wiszą w lokalu pozwanej. J. S. nie sprawdzał czy w dniu złożenia pozwu zdjęcia wisiały w lokalu (...), J. S. nie sprawdzał także, jakie zdjęcia pozwana zdjęła. J. S. nie ma wiedzy w zakresie tego czy aktualnie w lokalu pozwanej wiszą zdjęcia, przedstawiające wizerunki jego przodków.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przesłuchania stron oraz dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy a także w aktach sprawy I Co 454/14 Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie.

Oceniając materiał dowodowy Sąd w całości uznał za wiarygodne dokumenty złożone do akt sprawy oraz znajdujące się w aktach sprawy I Co 454/14. Dokumenty te nie były przez strony kwestionowane, a okazały się być niezbędne do ustalenia stanu faktycznego.

Dokonując ustalenia opisanego stanu faktycznego Sąd oparł się również na twierdzeniach stron, uznając iż co do zasady były one wiarygodne, bowiem wzajemnie ze sobą korespondowały. Wprawdzie strony przedstawiały w odmienny, subiektywny sposób określone okoliczności, jednak nie miało to wpływu na ocenę dowodu z ich przesłuchania. Sąd nie dał jedynie wiary powodowi w zakresie, w jakim twierdził, iż już podczas pierwszej wizyty w lokalu (...) wskazał pozwanej zdjęcia, które mają być usunięte. W ocenie Sądu niewiarygodne są twierdzenia powoda jakoby już na początku 2013 r. podczas spotkania wskazał, o które zdjęcia chodzi. W sprzeczności z tym stoi choćby pismo powoda skierowane do pozwanej z czerwca 2013 r., jak i wniosek powoda o zawiązanie do próby ugodowej. Sąd zauważył, iż w obu tych pismach powód w ogóle nie wskazał, o jakie konkretnie zdjęcia chodzi, co więcej wskazał liczbę „co najmniej 10”, co jasno świadczy, iż sam powód wówczas nie był w stanie sprecyzować, o jakie zdjęcia dokładnie chodzi. Dopiero w toku postępowaniu o zawiązanie do próby ugodowej powód opisał i wskazał zdjęcia, co znajduje potwierdzenie w protokole rozprawy z dnia 10 czerwca 2014 r. i piśmie z dnia 24 czerwca 2014 r., skierowanym do Sądu w tamtej sprawie.

Sąd postanowił oddalić wniosek dowodowy powoda w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadka M. K. uznając, iż okoliczności na jakie świadek miałby zeznawać nie są między stronami sporne.

W ocenie Sądu powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z treścią art. 24 § 1 i § 2 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli skutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

Art. 448 k.c. stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Zasadność roszczeń majątkowych dochodzonych zależy od stwierdzenia naruszenia dobra osobistego.

Podstawą roszczeń powoda jest twierdzenie, że do naruszenia dóbr osobistych doszło poprzez wykorzystanie przez pozwaną w wystroju lokalu gastronomicznego (...) w W. przy ul. (...) zdjęć z wizerunkami rodziny powoda. W ocenie powoda powyższe działanie naruszyło jego dobra osobiste w postaci wizerunku członków jego rodziny.

Przechodząc do rozważań merytorycznych w pierwszej kolejności Sąd podniósł, iż zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W świetle art. 23 k.c., który posługuje się sformułowaniem „w szczególności”, Sąd wskazał, że kodeks cywilny nie zawiera wyczerpującego katalogu dóbr osobistych, a jedynie wymienia przykładowe dobra, podlegające ochronie.

Powszechnie przyjmuje się, że dobra osobiste człowieka wskazane w cytowanym przepisie, jako ściśle związane z daną osobą, gasną z chwilą jego śmierci. Wskazuje na to sformułowanie dobra osobiste człowieka (czyli tego, kto żyje). Prawa bez podmiotu istnieć nie mogą, nie mogą zatem istnieć prawa podmiotu, który już nie żyje. Stąd też moment śmierci człowieka oznacza, w zasadzie, ustanie ochrony jego dóbr osobistych. Nie oznacza to jednak, że poza wszelką ochroną pozostaje pamięć o osobach nieżyjących (przede wszystkim w odniesieniu do ich wizerunku). W sytuacji, w której dochodzi do naruszenia wizerunku osoby zmarłej, jej rodzina może domagać się ochrony własnych dóbr osobistych, związanych np. z szeroko rozumianym kultem pamięci osoby zmarłej (najbliższej).

Rozpoznając sprawę o ochronę dóbr osobistych wpieryw należy ustalić, czy i jakie dobro zostało naruszone, a następnie ocenić - na zarzut pozwanego - czy pomimo naruszenia tych dóbr nie zachodzi podstawa do wyłączenia jego odpowiedzialności ze względu na brak bezprawności działania. Naruszenie dóbr osobistych oraz bezprawność są oczywiście kategoriami całkowicie samodzielnymi, niezależnymi, każda z nich podlega oddzielnej kwalifikacji i ocenie.

Z uwagi na niezwykle szeroki katalog mieszczący się w pojęciu „dobra osobiste”, w tym szeroko rozumiany kult pamięci osoby zmarłej (najbliższej) Sąd uznał, iż powód w tym zakresie dochodzi ochrony prawa do wizerunku swoich bliskich. Sąd zauważył jednakże, iż powód w istocie nie potrafił dokładnie określić, jakie jego dobra zostały naruszone.

Wobec powyższego Sąd dokonał oceny, czy w niniejszej sprawie doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda, wskazując, że bezprawne jest każde działanie sprzeczne z normami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Za bezprawne uważa się każde działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających. Obalenie domniemania istnienia bezprawności spoczywa na pozwanym, który może to uczynić, poprzez wykazanie, iż działanie ma miejsce w ramach porządku prawnego, a więc dozwolone jest przez obowiązujące przepisy, stanowi wykonywanie prawa podmiotowego, czy też wskazując na zgodę pokrzywdzonego czy wreszcie na działanie w obronie uzasadnionego interesu. Zgodnie z ciężarem dowodu rzeczą poszkodowanego jest zatem wskazanie, że określone dobro osobiste zostało naruszone lub zagrożone cudzym działaniem oraz określenie, w jakich swoich odczuciach i przeżyciach został dotknięty zachowaniem się sprawcy, na czym polega naruszenie tej sfery przeżyć oraz okoliczności te udowodnić - art. 6 k.c. Gdy dowód ten się powiedzie, wówczas na pozwanym ciąży obowiązek wykazania, że dokonane naruszenie nie było bezprawne i udowodnienie okoliczności, które w świetle prawa uzasadniały ingerencję w sferę dóbr osobistych powoda (wyr. SA w Warszawie z dnia 4 października 2013 r., I ACa 492/13, LEX nr 1409371).

W ocenie Sądu powód nie wykazał, iż doszło do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych przez pozwaną. Należy zauważyć, iż niespornym między stronami było, iż powód wyraził zgodę na wykorzystanie przez syna pozwanej zdjęć, przedstawiających wizerunki jego bliskich. Okoliczność, że zgoda ta – według twierdzeń powoda – dotyczyła innego lokalu nie ma znaczenia, powód nie wykazał, aby udzielał zgody na korzystanie ze zdjęć w konkretnym lokalu. Dodatkowo Sąd podkreślił, iż gdy pozwana rozpoczęła działalność wraz ze swoim synem, przedmiotowe zdjęcia stanowiły już wystrój lokalu. Oczywiście jest zatem, iż to nie pozwana ich użyła, choć niewątpliwie korzystała z tego wystroju. Powód nie kwestionował tych twierdzeń.

W świetle powyższego zdaniem Sądu brak jest podstaw do uznania, że dobra osobiste powoda zostały naruszone bezprawnie przez pozwaną, wręcz w świetle twierdzeń samego powoda wykluczona jest bezprawność działań pozwanej. Sąd podkreślił, iż sam powód przyznał, że wyraził zgodę na korzystanie przez syna pozwanej z kserokopii zdjęć jako wystrój lokalu gastronomicznego.

Nie ulega wątpliwości, iż powód cofnął zgodę na korzystanie z kopii zdjęć przedstawiających członków jego rodziny, jednakże nie wskazał początkowo, które są to zdjęcia. Dopiero w toku postępowania o zawezwanie do próby ugodowej powód opisał

i wskazał zdjęcia, co znajduje potwierdzenie w protokole rozprawy z dnia 10 czerwca 2014 r. i piśmie z dnia 24 czerwca 2014 r., skierowanym do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ w Warszawie w sprawie Co 454/14. Sąd zatem uznał, że powód dopiero w toku postępowania pojednawczego, na pierwszym posiedzeniu, skutecznie cofnął swoją zgodę, bowiem dopiero wówczas sprecyzował, o usunięcie których i ilu zdjęć wnosi. W odpowiedzi na to wezwanie, pozwana niezwłocznie usunęła wyszczególnione przez powoda zdjęcia, poza jednym, które usunęła po sprawie ugodowej.

Sąd podkreślił, iż w pismach kierowanych do pozwanej, jak również w samym wniosku o zawezwanie do próby ugodowej, J. S. nieprecyzyjnie przedstawiał swoje żądanie, wskazując, że wnosi o usunięcie „co najmniej 10 sztuk zdjęć”, nie podając o jakie zdjęcia dokładnie chodzi. Ostatecznie okazało się, że żądanie powoda obejmowało siedem zdjęć. Dodatkowo Sąd miał na uwadze, że w lokalu pozwanej i jej syna, poza zdjęciami przedstawiającymi wizerunki członków rodziny powoda prezentowane były także zdjęcia przedstawiające wizerunki członków rodziny pozwanej oraz innych osób, które to zdjęcia syn pozwanej uzyskał od swoich znajomych. Nie sposób wymagać, aby pozwana wiedziała, które ze znajdujących się w lokalu zdjęć przedstawiały członków rodziny powoda. W ocenie Sądu dla prawidłowego wystąpienia z żądaniem usunięcia zdjęć, koniecznym było precyzyjne określenie przez powoda, których zdjęć to żądanie dotyczy. Trudno bowiem uznać, aby pozwana była w stanie spełnić żądanie powoda nie wiedząc, o jakie zdjęcia chodzi. Jak sam zaś powód przyznał w lokalu było około 20 zdjęć, a tylko 7 z nich przedstawiało członków rodziny powoda. Sąd uznał, iż pozwana uzyskała pełną wiedzę dopiero po otrzymaniu odpisu zdjęć złożonych przez powoda w sprawie ugodowej, a wówczas niezwłocznie usunęła zdjęcia rodziny powoda. Zdaniem Sądu nie można zatem uznać, aby od 2013 r. do czasu usunięcia zdjęć pozwana dopuszczała się naruszania dóbr osobistych powoda.

W lokalu pozwanej nie ma zdjęć przedstawiających członków rodziny powoda, bezzasadne jest zatem żądania usunięcia, jak i zakazania pozwanej dalszych naruszeń. W toku niniejszego postępowania pozwana przedstawiła dokumentację fotograficzną, z której wynika, że aktualny wystrój lokalu nie zawiera żadnego z wyszczególnionych przez powoda zdjęć. Sąd zaznaczył, iż na dzień wytoczenia niniejszego powództwa nie można mówić o jakimkolwiek naruszeniu dóbr osobistych powoda, przede wszystkim dlatego, że pozwana już podczas drugiego posiedzenia pojednawczego oświadczyła, że usunęła z wystroju lokalu przy ul. (...), sześć - wskazanych przez powoda zdjęć. Siódmego ze wskazanych zdjęć nie usunęła, ponieważ przedłożony przez powoda wydruk zdjęcia był nieczytelny, jednakże uczyniła to później.

Powód w żaden sposób nie wykazał, aby pozwana w dalszym ciągu wykorzystywała wizerunki członków jego najbliższej rodziny. Powód sprawdzał czy i jakie zdjęcia wiszą w lokalu pozwanej jedynie przed złożeniem wniosku o zawezwanie do próby ugodowej. Po zakończeniu sprawy ugodowej powód nie był w lokalu pozwanej, nie sprawdzał czy w dniu złożenia pozwu przedmiotowe zdjęcia nadal wisiały. Powód nie sprawdzał także, jakie zdjęcia pozwana usunęła. Z twierdzeń samego powoda wynika, że nie ma on wiedzy, czy aktualnie w lokalu pozwanej są zdjęcia, przedstawiające wizerunki jego przodków, czy zostały one usunięte.

W tych okolicznościach zdaniem Sądu żądanie powoda jest bezzasadne.

Uznanie braku bezprawnego naruszenia przez pozwaną dóbr osobistych powoda, skutkuje także brakiem podstaw do dochodzenia przez powoda zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych.

W ocenie Sądu powód nie wykazał, aby naruszono bezprawnie jego dobra osobiste, tym samym nie może skutecznie domagać się zadośćuczynienia. Przesłanką odpowiedzialności z art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego. Przesłanką żądania zadośćuczynienia pieniężnego w myśl art. 448 k.c. jest naruszenie dóbr osobistych. Jak już wyżej było wskazane zgodnie z art. 24 § 1 k.c., o naruszeniu dobra osobistego można mówić tylko wówczas, gdy dobro osobiste zostało naruszone działaniem bezprawnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.12.2002 r., V CKN 1581/00, Monitor Prawniczy 2003/12/558; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 02.12.1999 r., III APa 53/99, OSA 2000/7-8/35 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 27.07.1999 r., I ACa 280/99, OSA 2000/1/1).

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie może być mowy o bezprawnym naruszeniu dóbr osobistych powoda przez pozwaną, albowiem powód udzielił zgody synowi pozwanej na korzystanie ze zdjęć poprzez ich umieszczenie w ówczesnym lokalu syna pozwanej. Pozwana nie użyła samowolnie zdjęć rodziny powoda - dołączyła do działalności syna i zastała już taki wystrój wewnątrz. Nie może być zatem mowy o tym, iż naruszyła dobra osobiste powoda. Faktem jest, iż powód cofnął zgodę, żądając usunięcia zdjęć, lecz dopiero w toku postępowania ugodowego wskazał konkretnie zdjęcia, o które chodzi - a wówczas pozwana niezwłocznie usunęła zdjęcia rodziny powoda. Wobec wcześniejszej zgody powoda na korzystanie ze zdjęć jego rodziny nie może być zatem mowy o bezprawnym naruszeniu jego dóbr osobistych, zaś cofnięcie zgody na korzystanie ze zdjęć stało się skuteczne dopiero po sprecyzowaniu - dokładnym wskazaniu o które zdjęcia chodzi, a wówczas pozwana usunęła zdjęcia.

Wobec powyższego, powództwo jako bezzasadne podlegało zdaniem Sądu oddaleniu na podstawie art. 24 k.c., art. 361 k.c. i art. 448 k.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, iż powód wyraził zgodę na wykorzystanie przez syna pozwanej M. K. zdjęć, przedstawiających wizerunki jego bliskich w lokalu (...), które to użycie było naruszeniem jego dóbr osobistych, jak również błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, iż powód cofnął zgodę na użycie wizerunków bliskich w lokalu (...), podczas gdy faktycznie takiej zgody nigdy nie wyrażał;
2. naruszenie przepisu prawa procesowego wyrażonego w art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z wniosku powoda o przesłuchanie w charakterze świadka M. K. uznając, iż świadek ten zeznawałby jedynie na okoliczności bezsporne, podczas gdy w istocie świadek miał zeznawać na okoliczność bezprawności działania pozwanej i zakresu zgody powoda na przedstawianie wizerunków bliskich;
3. nie rozpoznanie istotnej części pozwu w zakresie powstrzymania się przez pozwaną od naruszenia dóbr osobistych powoda w przyszłości poprzez zamieszczanie wizerunków jego bliskich;
4. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci przepisu art. 448 kodeksu cywilnego poprzez jego nieprawidłową wykładnię w zakresie w jakim warunkiem przyznania zadośćuczynienia jest koniunkcja pojęć bezprawności i zawinienia naruszającego.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez nakazanie pozwanej powstrzymania się od naruszenia w przyszłości od naruszenia dóbr osobistych powoda w przyszłości poprzez zamieszczanie wizerunków jego bliskich oraz zasądzenie od pozwanej kwoty 2.000 zł na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Apelacja podlegała oddaleniu albowiem ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe, zaś zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięcia o roszczeniach powoda odpowiada prawu.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 227 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. Formułując w apelacji zarzuty naruszenia art. 227 k.p.c. oraz art. 233 k.p.c. skarżący zmierza do zakwestionowania przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów, a w konsekwencji – podważenia ustaleń faktycznych, dotyczących przyjęcia, że powód wyraził zgodę na wykorzystanie zdjęć, przedstawiających wizerunki jego bliskich.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzuty te są bezzasadne.

Dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne znajdują oparcie w wynikach przeprowadzonego postępowania dowodowego, obejmującego złożone do akt sprawy, w tym w toku postępowania o zawezwanie do próby ugodowej, dokumenty, a dokonana przez ten Sąd ocena dowodów nie przekracza granic swobodnej oceny wskazanych w art. 233 § 1 k.p.c.

Zasada swobodnej oceny dowodów określona powyższym przepisem wyraża się w jej ocenie według własnego przekonania Sądu, opartego na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego w wyciąganiu wniosków.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że postawienie zarzutu obrazy art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 2000/7-8 poz. 139 i z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000/10 poz. 189). Jeżeli zatem z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, jak w niniejszej sprawie, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Należy wskazać, że Sąd Okręgowy oparł swoje ustalenia przede wszystkim na dokumentach, składanych przez powoda oraz zeznaniach stron, w tym także powoda.

Z treści tych zeznań jednoznacznie wynika, że powód wyraził zgodę na wykorzystanie zdjęć, przedstawiających wizerunki jego bliskich, do wystroju lokalu gastronomicznego, prowadzonego przez syna pozwanej. W ocenie Sądu Apelacyjnego dla zakresu wyrażonej zgody nie ma w niniejszej sprawie znaczenia kwestia zmiany lokalizacji prowadzonego lokalu gastronomicznego oraz okoliczność, że pozwana od 2011 roku prowadziła lokal razem z synem. Udzielona zgoda dotyczy bowiem tego samego pola eksploatacji. Z uwagi na powyższe za bezzasadny Sąd Apelacyjny uznał też zarzut naruszenia art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., odniesiony do oddalenia przez Sąd Okręgowy wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. K..

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 24 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i pominięcie domniemania bezprawności naruszenia dóbr osobistych powoda, wskazać należy, że domniemanie bezprawności naruszenia dóbr osobistych nie obejmuje faktu dokonania naruszenia. Ciężar dowodu co do faktu zaistnienia naruszenia bezsprzecznie obciąża powoda. Zgodnie z orzecznictwem sądów, wynikające z przepisów art. 24 k.c. w zw. z art. 6 k.c. domniemanie bezprawności zachowania prowadzącego do naruszenia dobra osobistego, nie zwalnia poszkodowanego z powinności udowodnienia samego faktu naruszenia tego dobra działaniem lub zaniechaniem danej osoby.

Naruszenie prawa do wizerunku osób bliskich mogłoby polegać na jego zniekształceniu, bądź jego wykorzystaniu bez zgody powoda. Należy wskazać, iż do zniekształcenia wizerunku osób bliskich powoda nie doszło, zaś materiał dowodowy wykazuje, iż powód wyraził zgodę na wykorzystanie zdjęć, przedstawiających wizerunek bliskich mu osób

w celu wystroju lokalu gastronomicznego. Pozwana zatem nie użyła samowolnie zdjęć rodziny powoda - dołączyła do działalności syna i zastała już taki wystrój wnętrz, na który powód wyraził zgodę.

Mając na uwadze powyższe za niezasadne należało uznać zarzuty naruszenia art. 23 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Z uwagi zaś na stwierdzenie braku bezprawności w działaniu pozwanej, zbędnym stało się rozstrzygnięcie kwestii krzywdy, zawinienia i rozmiaru szkody, powoływanej jako skutek naruszenia dóbr osobistych. Tym samym nieusprawiedliwionym okazał się również zarzut naruszenia art. 448 k.c. Trzeba dodatkowo podnieść, że zasądzenie zadośćuczynienia ma charakter fakultatywny i od oceny sądu należy przyznanie pokrzywdzonemu ochrony w tej formie, nawet jeśli spełniona została przesłanka w postaci bezprawności naruszenia dobra osobistego. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zaistniały przesłanki do przyznania powodowi zadośćuczynienia, przede wszystkim dlatego, że nie doszło do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych. Dodatkowo wskazać należy, że zadośćuczynienie pełni funkcję kompensacyjną i statysfakcyjną, polegającą na pośrednim zrekompensowaniu poniesionej przez podmiot naruszonego dobra szkody niematerialnej, której skutków usunąć się nie da. Wysokość zasądzanego zadośćuczynienia powinna być odpowiednia do rozmiaru poniesionego uszczerbku niemajątkowego. W niniejszej sprawie powód nie wykazał, by na skutek wykorzystania wizerunku osób bliskich poniósł szkodę niemajątkową, a w szczególności by poniósł taką krzywdę, że dla jej rekompensaty konieczna jest ochrona majątkowa.

W ocenie Sądu dochodzone roszczenie o nakazanie pozwanej usunięcia zdjęć z wizerunkami rodziny powoda z wystroju lokalu gastronomicznego (...) oraz roszczenie o zaniechanie zamieszczania wizerunku osób bliskich powodowi w lokalu także nie może zostać uwzględnione. Z materiału dowodowego sprawy jednoznacznie wynika, iż pozwana usunęła zdjęcia rodziny powoda z lokalu pizzerii, powód zaś nie wykazał, by pozwana w dalszym ciągu wykorzystywała je w swojej działalności. Jak wskazuje się w orzecznictwie roszczenie o zaniechanie naruszeń dóbr osobistych, jest aktualne tylko wtedy, gdy istnieje uzasadniona obawa dalszego ich naruszenia (por. orzeczenie SN z dnia 26 lutego 1965r., OSNCP 1965, poz. 174, wyrok SN z dnia 22 marca 1973r., LEX nr 63268, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2012 r., VI ACa 885/11, LEX nr 1171241, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 października 2012 roku, I ACa 405/12, LEX 1264456). Nie ulega przy tym wątpliwości, że ciężar wykazania realnej obawy, że takie naruszenia w przyszłości wystąpią, obciąża żądających ochrony tj. powoda. Tymczasem z materiału dowodowego zebranego w sprawie nie wynika, aby pozwana zamierzała w przyszłości w jakikolwiek sposób naruszać dobra osobiste powoda. Jak wynika z zeznań pozwanej całkowicie zmieniła wystrój pizzerii i nie planuje w przyszłości wykorzystywać jakichkolwiek prywatnych zdjęć do dekoracji lokalu.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako niezasadną.

Aleksandra Kempczyńska Marzena Miąskiewicz Marcin Strobel